

ТАНИЛЦУУЛГА

Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай
Европын конвенцыг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн
дэлгэрэнгүй танилцуулга

Энэхүү хуулийн төсөл нь нэг зүйлтэй. Хуулийн төсөлд Европын зөвлөлөөс Страсбург хотноо 1959 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдөр баталсан Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенцыг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенц (Конвенц) нь 30 зүйлтэй бөгөөд гишүүн улсууд хооронд эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай хүсэлт гаргах нийтлэг үндэслэл, хүсэлтийг биелүүлэхээс татгалзах үндэслэл, конвенцын талуудын харилцах журам, конвенцын үйлчлэх хүрээ, шүүхийн баримт бичиг гардуулан өгөх, гэрч, шинжээч, яллагдагчаас мэдүүлэг авах, тэдгээрийг дуудан ирүүлэх, хоригдож буй этгээдээс нотлох баримт гаргуулах буюу мөрдөн байцаалтад байлцуулахаар ирүүлэх, шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбогдуулан мэдээлэл солилцох, шийтгэх тогтоол болон түүний дагуу авсан арга хэмжээний талаар мэдээлэл солилцох зэрэг зохицуулалтыг багтаасан.

Тус Конвенц нь эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх харилцааг зохицуулсан олон улсын гэрээнд хамаарах тул Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4-т заасны дагуу Конвенцыг Монгол Улсын Их Хурал соёрхон батлах зохицуулалттай.

Европын Зөвлөл энэхүү Конвенцыг Европын зөвлөлийн гишүүн болон гишүүн бус улсуудад нээлттэйгээр баталсан бөгөөд одоогийн байдлаар Европын Зөвлөлийн 46 гишүүн улс, Европын Зөвлөлийн гишүүн бус 4 улс (Чили, Израил, Солонгос, Орос) нэгдэн орсон, 3 улс нэгдэх хүсэлтээ илэрхийлсэн байна.

Конвенцын гишүүн улсуудад Монгол Улсын иргэд суралцах, ажиллах, бизнес болон аяллын зорилгоор олноор зорчдог, оршин суудаг Англи, Герман, Бельги, Ирланд, Швед зэрэг улсууд багтаж байгаа бөгөөд эдгээр улстай манай улс эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх асуудлаар хоёр талт гэрээ байгуулаагүй байна.

Монгол Улс нь Үндэстэн дамнасан, зохион байгуулалттай гэмт хэргийн эсрэг НҮБ-ын конвенц болон түүний нэмэлт протоколууд, Авлигын эсрэг НҮБ-ын конвенц, Мансууруулах бодис ба сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтийн эсрэг НҮБ-ын конвенц болон бусад эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай зохицуулалт орсон олон талт олон улсын гэрээний үндсэн дээр тэдгээрийн гишүүн улсуудтай, тэдгээрт заасан гэмт хэргийн хүрээнд эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх боломжтой.

Мөн Монгол Улсаас 18 улстай байгуулсан хоёр талт олон улсын гэрээний хүрээнд эрх зүйн харилцан туслалцаа хүсэх, үзүүлэх нөхцөл бүрдсэн ба эдгээр улсын ихэнх нь Зүүн Европ болон Азийн орнууд, тухайлбал Унгар, Болгар, Румын, Чех-Словак, Ардчилсан Солонгос, Хятад, Казахстан, Украин, Польш, Орос, Солонгос, Киргиз, Вьетнам, Турк, Энэтхэг, Беларусь, БНХАУ-ын ЗЗОБ Хонконг, БНХАУ-ын ЗЗОБ Макао байна.

Харин эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх тухай хоёр талт гэрээ байгуулаагүй Баруун Европын улсуудтай зөвхөн олон талт олон улсын гэрээний хүрээнд тэдгээр гэрээнд заасан тодорхой гэмт хэргийн талаар эрх зүйн туслалцаа хүсэх боломжтой бөгөөд бусад тохиолдолд эрх зүйн туслалцааны асуудлаар харилцах боломжгүй байна. Эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх тухай хоёр талт гэрээг байгуулахад улс, орнуудын эрх зүйн тогтолцоо, эдийн засгийн боломж, практик туршлага зэрэг олон хүчин зүйлээс шалтгаалан зарим улстай хоёр талт гэрээ байгуулах хүндрэлтэй байдаг.

Монгол Улсын иргэд олноор зорчдог улс, орнуудтай эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх гэрээ байгуулах ажлын хүрээнд тус Конвенцод нэгдэн орох асуудлаар Улсын дээд шүүх, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Монголын Өмгөөлөгчдийн холбоо зэрэг байгууллагын саналыг авч, судлан үзсэн. Конвенцод нэгдэн орсноор Монгол Улс Конвенцын гишүүн бүх улстай эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх эрх зүйн орчин бүрдэж, гишүүн улсуудын нутаг дэвсгэрт мөрдөн шалгах, хэрэг хянан шийдвэрлэхтэй холбоотой зарим ажиллагааг гүйцэтгэх боломжтой болох бөгөөд энэ нь эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх, өөрийн улсын иргэд, хуулийн этгээдийн эрх ашгийг хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлэх ач холбогдолтой гэж дүгнэсэн. Мөн түүнчлэн тус Конвенцын гишүүн улсуудтай тусгайлан хоёр талт гэрээ байгуулах шаардлагагүй болж, гэрээ байгуулахад шаардагддаг бүх талын зардал, нөөцийг хэмнэх эерэг талтай гэж үзсэн болно.

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Олон улсын гэрээний тухай хууль, Хууль тогтоомжийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн боловсруулсан. Хуулийн төсөл батлагдсанаар шинээр өөр хууль боловсруулах, бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох шаардлагагүй бөгөөд нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн ямар нэгэн сөрөг үр дагавар гарахгүй.

Монгол Улсын Гадаад харилцааны яамнаас Европын зөвлөлийн Орлогч сайд нарын хуралд Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенцод нэгдэн орох тухай хүсэлтийг хүргүүлж, дэмжсэн хариу урилга хүлээн авсан. Тус урилга 2024 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийг хүртэл хүчинтэй.

Иймд Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенцыг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Засгийн газрын 2023 оны 07 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцээд, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 76 дугаар зүйлийн 76.1 дэх хэсэгт заасны дагуу зөвшилцөх, хэлэлцүүлэхээр Улсын Их Хуралд танилцуулж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

ТАНИЛЦУУЛГА

Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай
Европын конвенцыг соёрхон батлах тухай
хуулийн төслийн товч танилцуулга

Энэхүү хуулийн төсөл нь нэг зүйлтэй. Хуулийн төсөлд Европын зөвлөлөөс Страсбург хотноо 1959 оны 4 дүгээр сарын 20-ны өдөр баталсан Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенцыг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Европын конвенц нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4-т заасан “эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэхтэй холбогдсон олон улсын гэрээ”-нд хамаарах тул Монгол Улсын Их Хурал соёрхон батлах зохицуулалттай.

Тус конвенц нь 30 зүйлтэй бөгөөд гишүүн улсууд хооронд эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай хүсэлт гаргах нийтлэг үндэслэл, хүсэлтийг биелүүлэхээс татгалзах үндэслэл, конвенцын талуудын харилцах журам, конвенцын үйлчлэх хүрээ, шүүхийн баримт бичиг гардуулан өгөх, гэрч, шинжээч, яллагдагчийг дуудан ирүүлэх, хоригдож буй этгээдээс нотлох баримт гаргуулах буюу мөрдөн байцаалтад байлцуулахаар ирүүлэх, шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбогдуулан мэдээлэл солилцох, шийтгэх тогтоол болон түүний дагуу авсан арга хэмжээний талаар мэдээлэл солилцох зэрэг зохицуулалтыг багтаасан.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 42.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт мэдүүлэг авах, үзлэг, нэгжлэг, туршилт хийх, эд хөрөнгө хураан авах болон энэ хуульд заасан эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулах шаардлагатай бол уг асуудлыг эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх тухай болон олон улсын бусад гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу гүйцэтгэнэ.” гэж, 42.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Шүүх, прокурор, мөрдөгч нь гадаад улсын холбогдох байгууллага, албан тушаалтны мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах тухай хүсэлтийг энэ хуульд заасан нийтлэг журмын дагуу биелүүлнэ.” гэж тус тус заасан болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР